

**«Неможливо писати для дітей,
якщо не поринати у власне дитинство»**

Paul Maar

Інформаційний бібліографічний список
для організаторів дитячого читання до 80-річчя від дня
народження німецького письменника-казкаря Пауля Маара

Міністерство культури України
Національна бібліотека України для дітей

**«Неможливо писати для дітей,
якщо не поринати у власне дитинство»**

The image shows a handwritten signature in green ink that reads "Paul Maar". The signature is written in a cursive, flowing style.

Інформаційний бібліографічний список
для організаторів дитячого читання до 80-річчя від дня
народження німецького письменника-казкаря Пауля Маара

Київ – 2017

ББК 91.9:83

Н 50

УДК 016:82

Відповідальна за випуск А.І. Гордієнко
Укладач Л.М. Ільченко
Літературний редактор В.Я. Полисаєва

«Неможливо писати для дітей, якщо не поринати у власне дитинство» : інформ. бібліогр. список для організаторів дит. читання до 80-річчя від дня народж. нім. письменника-казкаря Пауля Маара / Нац. б-ка України для дітей ; уклад. Л. М. Ільченко. — Київ, 2017. — 28 с.

Видання включає біографічну довідку Пауля Маара, перелік його творів з фонду НБУ для дітей українською та німецькою мовами, список літератури та ресурсів мережі Інтернет про життєвий і творчий шлях письменника, фільмографію, його вислови про дитячу літературу та дитяче читання, кросворд за циклом творів про Суботика і тест за змістом повісті «Машина для здійснення бажань, або Суботик повертається в суботу».

Пауль Маар – один із найбільш успішних та популярних сучасних німецьких прозаїків для дітей та юнацтва, сучасних дитячих драматургів Німеччини, Австрії, Швейцарії. «Неможливо писати для дітей, якщо не поринати у власне дитинство», – такий творчий підхід щодо власної літературної творчості знаного письменника.

Пауль Маар надзвичайно цікава, багатогранна особистість – німецький дитячий письменник, драматург, перекладач, художник-ілюстратор літературних творів та художник комп'ютерних ігор, фотограф, актор. Сфера його інтересів різнобічна. За твердженням самого письменника нецікаво займатися чимось одним. Саме тому ось уже більше сорока років він пише дитячі повісті, оповідання, казки та п'єси, сценарії для кіно, мюзикли, теле- і радіоп'єси для дітей та дорослих. Ілюструє книги та комп'ютерні ігри, інколи сам створює декорації для своїх вистав, навіть грає в театрі та кіно; разом зі своєю дружиною Неле займається перекладами дитячої англійської літератури німецькою мовою. Загалом він – автор понад п'ятидесяти книг. Його діяльність у сфері книжкової ілюстрації визначається багатьма проілюстрованими не тільки власними творами, але й творами інших письменників.

Письменник народився 13 грудня 1937 року у Швайнфурті за декілька років до початку Другої світової війни. Після ранньої смерті його матері проживав зі своїми бабусяю та дідусем у сільській місцевості Терес у північній частині Баварії, які навчили його цінувати добре слово, бути щирим у стосунках із людьми, любити сувору красу рідного краю. Дідусь мав готель, часто розповідав багато історій та пропонував онукові писати свої власні історії. Пауль змалку любив читати та малювати тих персонажів, які йому найбільше подобалися. Часто у своїх думках поринав у світ фантазій, де він – художник, а його картини знаходяться у всіх музеях та галереях світу...

Хоча дитинство майбутнього письменника припало на воєнні та повоєнні роки, він стверджував, що воно було щасливим. «Не було дитячих іграшок, дітям самостійно доводилось їх вигадувати та робити власноруч. Не було стільки солодощів...Та й одягу не вистачало. Але як же усьому раділи: маленький-маленький подаруночок, а радість – велика-превелика!!!»

Після повернення батька з полону у 1947 році сім'я переїздить до м. Швайнфурта. На той час батько Пауля за фахом був маляром-штукатуром, багато працював. Він вважав, що найголовніше у житті — вміти добре працювати руками, а все інше – примха. То ж щоразу знаходив своєму синові якісь справи, які були, на його погляд, важливіші читання. В одному із інтерв'ю письменник розповідав, що «читати можна було тільки у суботу, в другій половині дня, коли усі тижневі завдання були виконані». Книжки, які хлопець брав у бібліотеці, переховував у свого друга, тому що приносити книжки додому йому заборонялось. А читати доводилося вечорами під ковдрою з ліхтариком у руках. Пізніше, згадуючи дитинство і вже будучи письменником, П. Маар говорив: «Мої книжки – це послання тому хлопчикові із мого дитинства. Це те, що він хотів би прочитати, проте так і не прочитав». Не маючи можливості читати дитячі книжки, він виріс на серйозних книжках «дорослих» письменників – У. Фолкнера, Т. Уайлдера та Е. Хемінгуей. Крім того, цікавився творчістю В. Набокова, Х. Л. Борхеса, визнавав їх своїми фаворитами.

Пауль Маар навчався у Швайнфуртській гімназії. За ствердженням самого письменника, до сьомого класу не любив ходити до школи, бо його однокласники глузували з нього, з його вимови слів, називали селяком. Після переведення до іншого класу все змінилось. Дружелюбна атмосфера класу вплинула позитивно на процес навчання, розвиток творчої особистості: він читав свої твори однокласникам за проханням вчителя німецької мови, займався улюбленими уроками малювання. У випускному класі Пауль Маар познайомився з майбутньою дружиною Неле Бальхаус, яка була єдиною дівчиною, що навчалася у гімназії для юнаків.

Уже в школі майбутній письменник зрозумів, що його призначення – бути художником. Після закінчення гімназії він без зайвих вагань вступив до Державної академії мистецтв у м. Штутгарті, де вивчав живопис та історію мистецтва. Паралельно з навчанням в академії Пауль почав писати та зрозумів, що отримує задоволення від процесу написання твору. Це були вірші, експериментальні тексти для дорослої аудиторії. До речі, першим його твором була радіоп'єса для однієї із радіостанцій на півдні Німеччини.

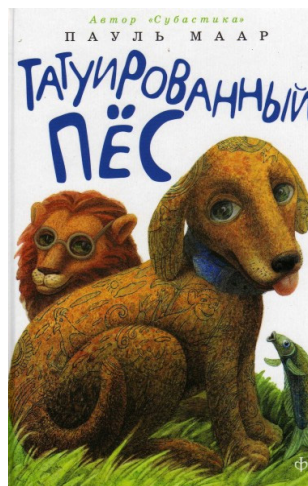
За роки навчання він встиг попрацювати і сценічним дизайнером, і фотографом у театрі замку Масбах у Франконії. Поштовхом до написання першої дитячої п'єси для П. Маара стали скарги його директора театру на відсутність нових п'єс для дітей та необхідність щоразу грати «Сплячу красуню». І тоді Пауль Маар написав п'єсу для театру «Король у ящику», а пізніше – ще декілька дитячих п'єс, які мали велику популярність у глядачів, навіть ставилися на театральних сценах інших країн.

Після закінчення академії протягом шести років він працював учителем малювання, викладав мистецтво у середніх школах.

У 1960 році Пауль Маар та Неле Бальхаус одружилися. Згодом подружжя мало трьох дітей, які потребували сучасних та цікавих різноманітних історій для читання. Тому причинами захоплення дитячою літературою та визначенням подальшої долі майбутнього письменника стали як відсутність гарної якісної літератури для дітей у тодішній Німеччині, так і зацікавленість у творах німецького прозаїка, драматурга Петера Хакса та потреба у написанні чогось схожого та цікавого саме для дитячої аудиторії. Таким чином Пауль Маар почав писати для дітей. Він зазначав, що дитячий письменник або пригадує у своїх творах власні щасливі дитячі роки, або вигадує прекрасний світ дитинства, якого не мав у дійсності. Про себе він казав, що належить до других, тому в його казкових історіях панує радість і довіра, відсутні безглузді обмеження й образи дітей з боку дорослих.

Перша дитяча книжка німецького письменника «Собака з татуванням» (нім. «Der tätowierte Hund») вийшла друком 1968 року з авторськими ілюстраціями у видавництві Фрідріха Етінгера та принесла йому популярність. Публікація першої книги поклала початок професійним відносинам з видавництвом, що в подальшому друкували його книжки.

Історія написання книжки для дітей досить цікава. Якось письменник намалював великий плакат для дитячої кімнати. На запитання дітей, хто намальований на цьому плакаті, він швидко вигадав Траугота – товстого, лінивого kota, який став бургомістром міста. Продовженням стала книжка «Собака з татуванням» – збірка оповідань, об'єднаних спільним сюжетом про собаку, вкрити від вух до

хвоста малюнками (татуванням), кожна з яких відтворює якусь казку. Зустріч собаки із левом у джунглях закінчилась розповіддю цікавих історій про веселих хитрунів мавп – Шлевіане та Кукуке, про ката-бургомістра Траугота, про віслюка, який мріяв стати зеброю тощо. У 1969 році цю книжку включили до короткого списку Німецької літературної премії для молоді. Вона розрахована на дітей від 6 років та корисна для розвитку їх мовних навичок.

Німецькомовна книга «Собака з татуванням» різних років видання

У 1970 році П. Маар вперше публічно виступає на тижні книги для молоді у Кілі. У наступні роки за сприяння Гете-Інституту (німецької некомерційної організації, мета якої — сприяти популяризації німецької мови та культури) письменник прочитав лекції про німецьку дитячу літературу у Японії, Китаї, Єгипті, Франції, Австралії, Польщі, Росії та інших країнах світу. Маючи таке яскраве, насичене творче життя, він знаходить час для занять музикою та настільним тенісом.

У 1973 році побачила світ повість «Що не день, то субота», де вперше читачі знайомляться з новим літературним героєм Суботи-

ком та його новоспеченим татусем паном Пляшкером. Повість мала шалений успіх, користувалась великим попитом у читачів, а у 1974 році була внесена до короткого списку Німецької літературної премії для молоді. Тому П. Маар вирішив продовжити писати цікаві пригоди про літературних героїв повісті і надалі. Чарівному рудоволосому персонажу письменник присвятив дев'ять книжок, де дійсне переплітається з містичним, реальне – з фантастичним і загадковим. Упродовж багатьох років виходять друком наступні книжки цього циклу: «Машина для здійснення бажань, або Суботик повертається в суботу» (1980), «Китобус, або Нові цятки для Суботика» (1992), «Чарівні краплі для Суботика» (1996), «Суботик у небезпеці» (2003), «Дядько Альвін і Суботик» (2009), «Суботик на вдачу» (2011), «Коли Суботика занадто багато» (2012). Ще одна цікава історія про пригоди Суботика у різдвяні дні готується до друку (книга вийде у вересні 2017 р. до ювілею письменника). Кожна нова історія розповідає про добре створіння з поросячим носом, що має енергійний характер та здатне зробити такими всіх людей, з якими зустрічається. Образ Суботика є втіленням дитинності, природного і доброго погляду на світ, здійснення будь-яких бажань. У своїй чарівній здатності він схожий на героїв народних казок народів світу (пензлик Маляна, Золота рибка, Джин з лампи Алад-

діна). Цей персонаж виконує не тільки чарівну, але й випробувальну, рятувну та виховну функції. Літературний герой був вигаданий письменником для того, щоб не тільки діти, але і дорослі замислилися над тим, як вони живуть, про що мріють, чи мають вони поруч тих, хто їх зрозуміє та розрадить. Він випробовує дорослих на їх духовність, а дітей спонукає до роздумів про те, якими вони увійдуть в дорослий світ. У відгуках, коментарях до книжок П. Маара науковці, журналісти і просто читачі часто називають Суботика «новим Карлсоном», а самого письменника «татом Суботика». Читач виокремив Суботика як головного героя, хоча сам автор стверджує, що «в моїх книгах Суботик — не головний герой. Головний герой — пан Пляшкер. Людина, яка стала прототипом цього героя, працювала у конторі мого батька. Контора знаходилась у нашому будинку. Кожний день цей пан проходив через коридор нашого будинку в офіс і там працював. Він був людиною скромною, сором'язливою, навіть меланхолійною. Ніколи не сидів розвалившись, боявся підвести очі. Якщо мій тато бурчав або ляв його, він ніколи не міг відповісти йому. Опускав очі та погоджувався з усім. Але діти тягнулись до нього та дуже його любили. У дитинстві мені завжди хотілось зробити для цієї людини щось добре. Хотілось, щоб у цієї нерішучої, боязкої людини було більше радості у житті. У дитинстві я цього не міг здійснити, коли став дорослим, зробив його головним героєм книги. І дав йому ще одну паралельну фігуру у книзі, яка є його повною протилежністю. Це – Суботик...». Цикл повістей про Суботика став довгостороковим видавничим проектом, успіхом якого є показники продажу книг видавництва Етінгера — до 2015 р. було куплено приблизно 4,5 млн примірників. 2001 року на екрані кіноіндустрії Німеччини вийшов фільм «Суботик» («Рудий п'ятачок»), який переглянуло 8 мільйонів глядачів. За 16 років улюблений дітьми класичний фільм не втратив своєї чарівності. У зв'язку з 80-річчям письменника 2017 року за допомогою цифрової технології кіновиробництва його оцифровано у форматі 2K для кінотеатрів. Крім того літературний герой Суботик має свій власний сайт («Das Sams»), де можливо дізнатися про нього все-все-все.

З 1976 року Маар залишив професію вчителя мистецтва та повністю присвятив себе письменницькій праці. Пауль Маар – універсальний письменник, віртуозний художник слова. Його творчість охоплює широкий спектр літературних форм та жанрів. Це дитячі вірші, літературні казки, короткі оповідання, фантастичні повісті, романи, п'єси для дитячих спектаклів. Мова Пауля Маара легка, багато ситуацій описані з гумором, сюжети цікаві, динамічні, а герої – яскраві, смішні, емоційні, їх підстерігає багато небезпек і пригод. За його п'єсами ставлять спектаклі в театрі ляльок баварського міста Аугсбург. Він пише книги для маленьких дітей, які тільки починають читати, для дітей молодшого та середнього шкільного віку, а також для підлітків. Для останньої категорії читачів письменник написав два автобіографічних твори – повість «Інші діти завжди залишають своїх батьків» (1976) та роман «Часи колорадського жука» (1990), які частково відтворюють його власне життя, розкривають тему конфлікту різних поколінь. Дитячі переживання письменника були втілені у характерах героїв цих автобіографічних творів.

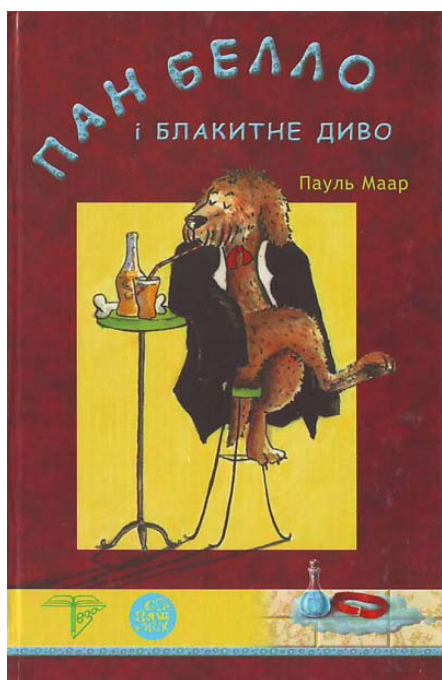
У першому творі головний герой – хлопець, який протягом десяти років проживає разом із бабусяю та дідусем та не бажає жити зі своїми батьками, змінювати сільську місцевість на міську. Важко дається йому нове життя у місті – непорозуміння із батьками, відсутність друзів, перша закоханість...

У другому творі дія розгортається у повоєнному Майнфранкіні. Головна героїня проживає разом із своєю матір'ю, тіткою та бабусяю. Її батько знаходиться у російському полоні. У ті голодні та холодні часи багато німецьких дітей відправлялися на поля, щоб збирати колорадського жука, що поїдав картоплю. Письменникові було 14 років, коли він опинився на таких полях. Дорослі стурбовані нашествиям колорадських жуків та мишей, пов'язаним з ними дефіцитом продуктів, які до війни можливо було дістати. А дітям ще ніколи не доводилось жити без картопляного пюре. Різний життєвий досвід стає відправною точкою у конфлікті поколінь. Хоча розповідь у книзі ведеться про нелегкі повоєнні часи Німеччини, вона з легкістю читається.

У 1984 році з'являється книга «Мрії Ліппеля» – історія про хлопчика, який таємно від авторитарної господині читає книги, а після заборони продовжує вночі вигадувати свої власні історії, тобто фактично живе у двох світах – реальному та вигаданому, що відтворюються у снах хлопця. Автобіографічна історія описує здатність мріяти як важливий порятунок у важкі часи для дитини. 1985 року ця книга була включена до короткого списку Німецької літературної премії для молоді та отримала Державну премію австрійської дитячої літератури.

Далі популярність здобули веселі та пізнавальні розповіді з книги «Старша сестра, чужий брат: історії з життя дітей», серії творів про маленького Кенгуру (1989-1991, 1998) та пана Белло (2005, 2006). Зокрема, пан Белло — літературний герой гумористичних повістей «Пан Белло та блакитне диво» та «Новеньке про пана Белло». Задумка перетворити тварину на людину виникла в автора після перегляду старого італійського фільму. «Головним джерелом натхнення став фільм. Я подивився старий італійський фільм з Пітером Устиновим у головній ролі: там герой перетворився на собаку, тому що був вредним. І я подумав: як забавно, а якщо зробити навпаки? Чому б не перетворити собаку на людину. Ось так з'явився пан Белло...». Чому саме собаку вибрав письменник? Йому «подобається, що собаки не здатні зберегти, що вони наївні, що вони такі доброзичливі. Ці якості роблять їх чарівними істотами». Добрий блудливий пес Белло випадково потрапляє у сім'ю, де хлопчик виховується тільки татом та стає у цій сім'ї центром подій. Випадковості перетворення собаки на людину та навпаки доводять читачеві, що при бажанні можна навчитися етикету, справжнім почуттям, потреби турбуватися про близьких, любити та оберігати їх. Цей літературний герой стає кінозіркою, у 2007 році виходить фільм «Пан Белло».

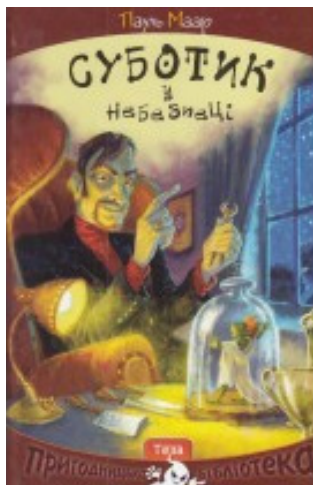
Паралельно з роботою на літературній ниві на початку 2000-х років Пауль Маар починає працювати як художник комп'ютерних ігор за своїми творами.

Знайомство з російським ілюстратором дитячих книг А. Блау надихнуло письменника на написання історій про Ходжу Насреддіна (2010), якого у Німеччині мало знають. У першому томі автор просто переказав деякі з відомих історій для німецьких дітей, а в другому – уявив життя Ходжи Насреддіна у сучасному Берліні та розповів історії, які з ним трапилися.

Ще одна тема, якої торкається письменник у своїй літературній творчості, це толерантність, спроба зрозуміти ближнього. Такою є книга «Поряд зі мною ще є місце», у якій висвітлена дружба двох дівчаток із різних культурних середовищ та різних віросповідань (німецької та ліванської). Незважаючи на величезну різницю у своєму вихованні, дівчатка стають друзями. Цю книжку добре сприйняли читачі Німеччини та видали друком як у класичному, так і кишеньковому форматах. Зараз ця книжка рекомендована для позакласного читання у німецьких школах.

Крім дитячої літератури П. Маар пише публіцистичні та літературознавчі твори. Про свою письменницьку діяльність, про те, якою повинна бути хороша дитяча книга, автор розмірковує у книзі «Від читання і письма. Виступи і нариси про дитячу літературу». Вона містить виступи, есе, промови при отриманні різних премій, прочитані лекції про поетику в Ольденбурзькому університеті імені Карла фон Осецького, критичні нариси тощо та розрахована на вчителів і викладачів. З 1997 року Пауль Маар є членом ПЕН-клубу у Німеччині. З 1998 по 2008 роки діяла стипендіальна програма Пауля Маара для просування молодих авторів дитячих та молодіжних театрів.

Українському читачеві знайомі цикли творів Пауля Маара про пана Белло та Суботика. Суботик – один із найбільш відомих літературних героїв письменника, якого митець поселив у сучасному світі. Розповіді про пригоди, забаванки цього винахідливого і непосидючого бешкетуна перекладені українською мовою та вийшли друком у вінницькому видавництві «Теза»: «Що не день, то субота», «Машина для здійснення бажань, або Суботик повертається в суботу», «Китобус, або Нові цятки для Суботика», «Суботик у небезпеці».

Взагалі твори П. Маара перекладені тридцятьма мовами світу. Переклади українською мовою творів німецького письменника здійснили В. Романець, Є. Горева, О. Сидор, О. Логвиненко.

Його творчість відзначена багатьма нагородами: Німецькою літературною премією (за повість «Суботик в небезпеці»), Премією братів Грімм, Премією Фрідріха Рюкерта, Австрійською державною премією (за книгу «Мрії Ліппеля»), Премією Е. Т. А. Гофмана, Премією Віденського дитячого журі, а також однією із найпрестижніших премій в німецькій літературі для дітей та молоді – Почесною премією за весь творчий доробок автора. А 1998 року Пауль Маар отримав найвищу нагороду держави – «Орден за заслуги перед Федеративною Республікою Німеччиною». Ще один цікавий факт, який свідчить про популярність та визнання творчості письменника: з 1997 року у Німеччині почали присвоювати дитячим закладам його ім'я. Нині їх нараховується близько 20. В основному це дитячі садки та школи.

Сьогодні Пауль Маар є одним з найбільш виконуваних живих драматургів у Німеччині. За його творами ставлять вистави також в Австрії, Швейцарії. Він знаходиться у списках найпопулярніших драматургів Німеччини та займає 15 місце у ньому. Він ілюструє як свої твори, так і твори багатьох письменників. Разом із дружиною займається перекладами дитячих творів з англійської літератури. Твори Пауля Маара друкуються у паперовому форматі, виходять як аудіокниги та електронні книги. У художньому доробку П. Маара для дітей поєдналися риси німецької народної казки й ознаки сучасного життя. Особливість

художнього стилю письменника полягає в тому, що, змальовуючи звичайне, буденне життя, автор зумів показати, як можна змінити цей світ силою уяви, вірою в незвичайне, дитячою безпосередністю, щирістю, грою, гумором...

Він мешкає у м. Бамберзі разом з дружиною та дітьми. Дружина письменника Нелє Маар працює психотерапевтом. Його дочка Енн Маар (1965) – німецький дитячий письменник, театральний режисер, керівник театру замка Масбах у Франконії, продовжує театральні традиції свого дідуся Оскара Бальхауса, экс-театрального режисера цього театру. Його син Майкл – відомий літературознавець, що вивчає німецьку літературу, зокрема творчість Манна, та відзначений багатьма нагородами за літературознавчу діяльність.

Три роки тому письменник в інтерв'ю журналістові наостанок відповів: «Коли я був молодшим, то боявся, що не зможу втілити в життя всі свої ідеї – так їх було багато. А тепер, коли мені 77, ідеї просочуються, як краплі, і головне – їх не розплескати. Я вдячний за кожну».

ПАУЛЬ МААР ПРО ДИТЯЧУ ЛІТЕРАТУРУ ТА ЗНАЧЕННЯ ЧИТАННЯ

«Щоб писати добрі і розумні дитячі книжки, письменник повинен мати багату уяву і вміти глибоко співпереживати дітям у всьому світі».

«Я пишу не казки, а повісті для дітей. Казка для мене – це історія з далекого минулого, в якій є королі і королеви, а жаби перетворюються на прекрасних принцес... Інколи у мене з'являються фантастичні історії (наприклад, повісті про Суботика), проте і в них я відштовхуюся від реальності. Фантастичне я використовую з метою навести лад у реальному світі».

«Потрібно створювати навколо читання теплу атмосферу, у малюка повинен виробитися стійкий зв'язок між цим процесом і емоційною обстановкою. І тоді він сам буде прагнути її відтворити».

«У мене два серця в грудях. Одне належить моїй родині, а інше – роботі. Коли до мене приходять нова історія і я сиджу за письмовим столом – це справжнє щастя».

«Книжки вчать дитину співпереживати, ставити себе на місце ближнього. Книжки розвивають «емоційний інтелект». Дитина вчиться думати про свої вчинки, відповідати за них».

«...прийнято вважати, що читання будить фантазію. Це настільки часто повторюють, що мені навіть незручно ще раз про це говорити. Крім цього, читання дає можливість розвитку розумних, тонких емоцій. Коли людина читає, вона потрапляє у ситуацію дійових осіб книги, бачить світ їхніми очима, переживає їхні почуття. І таким чином у неї розвиваються почуття, які вона вже відчуває за межами книги...».

«Читання, крім всього сказаного, шліфує мову. А гнучка мова – це дуже важлива річ. Нинішнє юне покоління бере багато текстів з Інтернету, вони малі за обсягом, їх потрібно швидко шукати за ключовим словом. Від того, наскільки гнучка у тебе мова, залежить, якщо хочете, кар'єра, в сенсі становлення і якогось зростання».

ТВОРИ П. МААРА УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ З ФОНДУ НБУ ДЛЯ ДІТЕЙ

Маар П. Китобус, або Нові цятки для Суботика : пригод. повість / П. Маар; пер. з нім. Є. Горевої ; мал. П. Маара. — Вінниця : Теза : Соняшник, 2006. — 179 с. : іл. — (Мій улюблений автор).

Маар П. Китобус, або Нові цятки для Суботика : пригод. повість. Кн. 3 / П. Маар; пер. з нім. Є. Горевої ; мал. авт. — 3-є вид. — Вінниця : Теза, 2016. — 188 с. : іл. — (Пригодницька бібліотека).

Маар П. Машина для здійснення бажань, або Суботик повертається в суботу : пригод. повість / П. Маар ; пер. з нім. Є. Горевої; мал. П. Маара. — Вінниця : Теза : Соняшник, 2005. — 176 с. : іл. — (Пригодницька бібліотека).

Маар П. Машина для здійснення бажань, або Суботик повертається в суботу : друга кн. пригод про Суботика. Кн. 2 / П. Маар ; пер. з нім. Є. Горевої ; мал. авт. — Вид. 3-є. — Тернопіль : Навч. кн. — Богдан : Теза, 2014. — 188 с. : іл. — (Богданова шкільна наука) (Пригодницька бібліотека).

Маар П. Машина для здійснення бажань, або Суботик повертається в суботу : друга кн. пригод про Суботика. Кн. 2 / П. Маар ; пер. з нім. Є. Горевої ; мал. авт. ; обкл. М. Александрова. — 4-е вид., стереотип. — Вінниця : Теза, 2015. — 188 с. : іл. — (Пригодницька бібліотека).

Маар П. Новеньке про пана Белло / П. Маар ; пер. з нім. О. Логвиненка ; мал. У. Краузе. — Київ : Теза, 2008. — 222 с. — (Пригодницька бібліотека).

Маар П. Новеньке про пана Белло : від 9 р. / П. Маар ; пер. з нім. О. Логвиненка ; мал. У. Краузе. — 2-е вид. — Вінниця : Теза, 2016. — 221 с. : іл. — (Пригодницька бібліотека).

Маар П. Пан Белло і блакитне диво : перший пер. у світі / П. Маар ; пер. з нім. О. Сидор; мал. У. Краузе. — Вінниця : Теза : Соняшник, 2005. — 244 с. : іл. — (Пригодницька бібліотека).

Маар П. Пан Белло і блакитне диво : перший пер. у світі. Кн. 1 / П. Маар; пер. з нім. О. Сидор; мал. У. Краузе; обкл. І. Михайлян. — 2-е вид. — Вінниця : Теза, 2015. — 244 с. : іл. — (Пригодницька бібліотека).

Маар П. Старша сестра, чужий брат : історії з життя дітей : оповідання / П. Маар; пер. з нім. Р. Матієва; обкл. та ілюстр. Т. Шульте. — Тернопіль : Богдан, 2007. — 191 с.

Маар П. Суботик у небезпеці : пригод. повість. Кн. 5 / П. Маар; пер. з нім. О. Сидор; мал. авт. — Вінниця : Теза, 2016. — 186 с. : іл. — (Пригодницька бібліотека).

Маар П. Що не день, то субота : повість / П. Маар; пер. з нім. В. Романця; мал. Г. Акулова. — Київ : Веселка, 1986. — 142 с.

Маар П. Що не день, то субота / П. Маар; пер. з нім. В. Романця; мал. авт. — Вінниця : Теза : Соняшник, 2006. — 157 с. : іл. — (Пригодницька бібліотека).

Маар П. Що не день, то субота : [пригод. повість]. Кн. 1 / П. Маар; пер. з нім. В. Романця; мал. авт. — Вінниця : Теза, 2016. — 157 с. : іл. — (Пригодницька бібліотека).

ТВОРИ П. МААРА НІМЕЦЬКОЮ МОВОЮ З ФОНДУ НБУ ДЛЯ ДІТЕЙ

Maar P. Anne will ein Zwilling werden : Geschichten und Bilder geschichten von Anne und Hannes / P. Maar. — Hamburg : Friedrich Oetinger, 1991. — 126 с. : іл.

Maar P. Der gelbe Pulli / P. Maar I; Bild. von K.Kersting. — Hamburg : Friedrich Oetinger, 1996. — 32 с. : іл. — (Laterne, Laterne. Fur Leseanfänger).

Maar P. Kindertheaterstuecke / P. Maar. — Hamburg : Friedrich Oetinger, 1990. — 272 с. : ілюстр.

Maar P. Lippels Traum / P. Maar; Ill. von P. Maar. — Hamburg : Friedrich Oetinger, 2006. — 230 с. : іл.

Maar P. Neue Punkte fuer das Sams / P. Maar ; [мал. авт.]. — Hamburg : Friedrich Oetinger, 1993. — 158 с. : іл.

Maar P. Ein Sams fuer Martin Taschenbier / P. Maar ; [мал. авт.]. — Hamburg : Friedrich Oetinger, 1996. — 208 с. : іл.

Maar P. Sams in Grefahr / P. Maar. — Hamburg : Oetinger, 2002. — 207 с. : іл.

Maar P. Der taetowierte Hund / P. Maar ; mit Bildern des Autors. — 3. Aufl. — Hamburg : Rowohlt Taschenbuch, 2007. — 124 с. : іл. — (Rororo Rotfuchs).

Maar P. Eine Woche voller Samstage / P. Maar ; [мал. авт.]. — Hamburg : Friedrich Oetinger, 1994. — 159 с. : іл.

КНИГИ ТА СТАТТІ ПРО ЖИТТЯ ТА ТВОРЧІСТЬ ПИСЬМЕННИКА

Калмыков Д. Встретимся на выходных! / Д. Калмыков // Книж. обозрение. — 2012. — № 15. — С. 20.

Коротка характеристика повістей-казок П. Маара «Семь суббот на неделе» та «Новые веснушки для Субастика», виданих у Санкт-Петербурзі у 2012 році.

Качак Т. Німецька література для дітей кінця ХХ — початку ХХІ ст. / Т. Качак, Л. Круль. // Зарубіжна література для дітей / Т. Качак, Л. Круль. — Київ, 2014. — С. 186-191.

Короткі відомості про П. Маара та його основні твори.

Ніколенко К. Типологія юних героїв у сучасній зарубіжній літературі / К. Ніколенко // Зарубіж. літ. в шк.. України. — 2013. — № 4. — С. 24-31.

У літературно-критичному нарисі досліджуються позитивні і негативні герої сучасної соціально-психологічної прози зарубіжних авторів, в тому числі розкривається казковий герой як критерій оцінки дорослого світу в циклі творів П. Маара про Суботика.

Пауль Маар // Світова література : підруч. для 5 кл. загальноосвіт. навч. закл. / О. Ніколенко [та ін.]. — Київ, 2013. — С. 285-289.

Життєвий та творчий шлях письменника.

[**Слово про автора**] // Маар П. Китобус, або Нові цятки для Суботика. — Вінниця, 2006. — С. 2.

Короткі біографічні відомості.

Ханчук І. «Формула героя» сучасної дитячої прози / І. Ханчук, О. Янкович // Укр. мова і літ. в шк. України. — 2015. — № 6. — С. 27-31.

Основні типи персонажів сучасної дитячої прози. Образ Суботика П. Маара.

НА ДОПОМОГУ ВИВЧЕННЯ ТВОРЧОСТІ П. МААРА В ШКОЛІ

Гузь О. Орієнтовне планування уроків для 5 класу : уроки 62-70 / О. Гузь // Зарубіжна література в школах України. — 2014. — № 4. — С. 29-52.

Конспекти уроків, з яких №№ 62-64 присвячені вивченню творів П. Маара про Суботика («Що не день, то субота», «Машина для здійснення бажань, або Суботик повертається в суботу»). Також до використання на уроках подано дві таблиці: «Композиційна хронологія подій повісті-казки Пауля Маара «Що не день, то субота» та «Герої та події книжки Пауля Маара «Що не день, то субота» і герої та події художнього фільму «Рудий п'ятачок».

Гузь О. Система уроків з вивчення твору Пауля Маара «Машина для здійснення бажань...» : уроки для 5 класу / О. Гузь // Всесвіт. літ. та культура в навч. закладах України. — 2014. — № 11. — С. 35-40, 3-я с. обкл.

Розробки уроків на теми: «Реальне і фантастичне в яскравому художньому світі твору Пауля Маара «Машина для здійснення бажань, або Суботик повертається в суботу», «Оптимістичність образу Суботика, його віра в силу думки і фантазії», «Реалізація мрій, бажань і прагнень особистості як провідна ідея творів П. Маара про Суботика. Художні засоби її втілення. Суботик на кіноекрані».

Підпалко В. Використання біографічних загадок на уроках світової літератури : метод. поради / В. Підпалко // Все для вчителя. — 2014. — № 4. — С. 49-53.

Біографічні загадки до вивчення творчості різних зарубіжних дитячих письменників, у тому числі і Пауля Маара.

Химера Н. Використання інтерактивних технологій на уроках зарубіжної літератури / Н. Химера // Зарубіж. літ. в шк. України. — 2015. — № 12. — С. 15-21.

Розкрита роль інтерактивних вправ, ігор, творчих завдань на уроках зарубіжної літератури, подано фрагменти уроків для 5 класу за твором П. Маара «Машина для здійснення бажань, або Суботик повертається в суботу» з використанням методу «Коло думок» та рольової гри.

Химера Н. Очікуючи на Суботика : метод. матеріали до вивчення твору П. Маара «Машина для здійснення бажань, або Суботик повертається в суботу» / Н. Химера, Л. Фартух // Світова літ. (Шкіл. світ). — 2013. — № 11-12. — С. 63-72.

КОНСПЕКТИ УРОКІВ ЗА ТВОРОМ З МЕТОДИЧНИМИ КОМЕНТАРЯМИ

Химера Н. Система уроків з вивчення твору Пауля Маара «Машина для здійснення бажань, або Суботик повертається в суботу» / Н. Химера, Л. Фартух // Зарубіж. літ. в шк. України. — 2016. — № 4. — С. 32-39 ; Всесвіт. літ. та культура в навч. закл. України. — 2013. — № 10. — С. 13-20.

Розробки уроків за повістю з ігровими елементами та творчими завданнями на теми: «Яскравість художнього світу твору», «Оптимістичний образ Суботика, його віра в силу думки й фантазії», «Реальне і фантастичне у творі», «Елементи фольклору (казки) та їх значення для розкриття головної ідеї – реалізації мрій, бажань і прагнень особистості».

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ

Арустамова М. С. Фонографічна стилізація у перекладі твору П. Маара «Пан Белло і блакитне диво» [Електронний ресурс] / М. С. Арустамова, М. С. Дорофєєва // Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Філологічні науки. — 2017. — Кн. 1. — С. 117-121. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzfn_2017_1_26.

Бібліотрансформер «Мовою доброї душі» [Електронний ресурс] : до 80-річчя від дня народж. нім. письменника Пауля Маара // Сайт інформаційно-бібліографічного відділу Рівненської обласної бібліотеки для дітей : [веб-сайт]. — Електрон. дані. — Режим доступу: <https://bibliograph.jimdo.com/радимо-прочитати/пауль-маар/>. — Назва з екрана.

Сторінка сайту включає матеріали до ювілею письменника: презентацію, список основних творів П. Маара та інтерактивне завдання.

Маар П. «В жизни каждого человека должен быть такой Субастик, который будет его толкать на то, чтобы он вел себя не так, как обычно» [Електронний ресурс] : (інтерв'ю) / П. Маар ; текст Е. Прокопович // KIDSBOOKIA : обзори дитських книг і додатків : [веб-сайт]. — Електрон. дані. — Режим доступу: <http://kidsbookia.ru/blog/intervyu/paul-maar-v-zhizni-kazhdogo-cheloveka-dolzhen-byt-takoy-subastik-kotoryy-budet-ego>. — Назва з екрана.

Письменник про свою творчість та роль дитячого читання.

Пауль Маар [Електронний ресурс] : [життя та творчість, українські переклади творів] // Вікіпедія : вільна енциклопедія : [веб-сайт]. — Електрон. дані. — Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Пауль_Маар. — Назва з екрана.

Пауль Маар [Електронний ресурс] : сторінки життя і творчості // Народна освіта : [веб-сайт]. — Електрон. дані. — Режим доступу: <http://narodna-osvita.com.ua/1203-paul-maar-bografya-zhittyeviy-tvorchiy-shlyah.html>. — Назва з екрана.

Пауль Маар: почему у Субастика синие веснушки [Електронний ресурс] : [коротка біографічна довідка] / підгот. Е. Прудовская // Папмамбук : Інтернет-журнал для тих, хто читає дітям : [веб-сайт]. — Електрон. дані. — Режим доступу: <http://www.papmambook.ru/articles/235/>. — Назва з екрана.

Химера Н. Система уроків з вивчення твору Пауля Маара «Машина для здійснення бажань, або Суботик повертається в суботу» [Електронний ресурс] / Н. Химера, Л. Фартух // Зарубіжна література в школах України. — 2016. — № 4. — С. 32-39. — Режим доступу: <https://repository.kristti.com.ua/wp-content/uploads/2016/08/syst-urokiv.pdf>.

ЕКРАНІЗАЦІЯ ТВОРІВ П. МААРА

Суботик (Рудий п'ятачок). Художній фільм. Режисер Б. Вербонг, сценаристи П. Маар, У. Ліммер. Німеччина, 2001.

Суботик у небезпеці. Художній фільм. Режисер Б. Вербонг, сценаристи П. Маар, У. Ліммер. Німеччина, 2003.

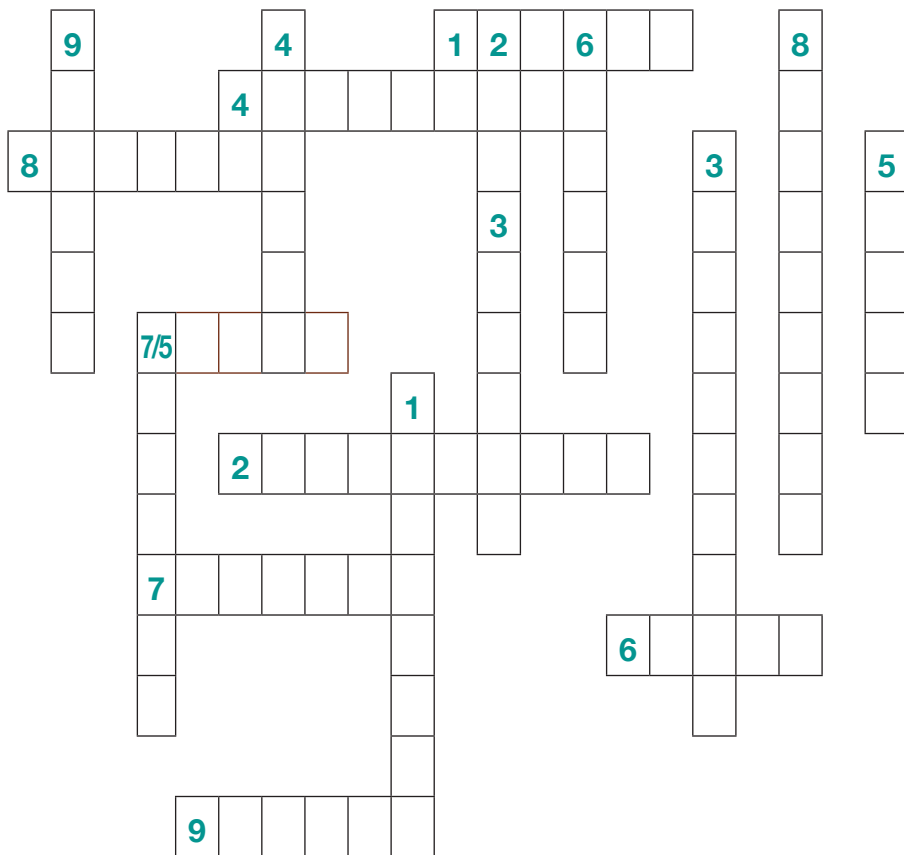

Пан Белло (Містер Гафф). Художній фільм. Режисер Б. Вербонг, сценаристи П. Маар, У. Ліммер. Німеччина, 2007.

Мрія Ліппеля. Художній фільм. Режисер Л. Бюхель, сценаристи П. Маар, У. Ліммер. Німеччина, 2009.

Суботик на вдачу. Режисер П. Герсін, сценаристи П. Маар, У. Ліммер, Німеччина, 2012.

Кросворд за циклом творів П. Маара про Суботика

По горизонталі:

1. Назва дня тижня, у який з'яляється Суботик.
2. Прізвище шкільного друга пана Пляшкера.
3. Талант Суботика, за допомогою якого він зміг провести урок.
4. Прізвище пані, у будинку якої проживали Пляшкер та Суботик.
5. Ім'я домашнього пернатого улюбленця Вівторакуса.
6. Вчитель фізкультури, який викрав краплі Суботикового повернення.
7. Прізвище вчительки-практикантки, у яку перетворився Суботик за підлого бажання пана Пальца.
8. Кому написав та передав записку з благанням про допомогу Суботик.
9. Хто звільнив Суботика від влади пана Пальца.

По вертикалі:

1. Ім'я, яким назвався Суботик у школі.
2. Де трапились перші цікаві пригоди Суботика та пана Пляшкера.
3. Яке бажання пана Пляшкера здійснилося за допомогою машини для здійснення бажань.
4. Де зберігав машину для здійснення бажань пан Пляшкер.
5. Що на обличчі Суботика допомагало пану Пляшкеру здійснювати які завгодно бажання.
6. Куди потрапили Суботик та пан Пляшкер за допомогою машини для здійснення бажань.
7. Ім'я Суботика навпаки.
8. Яка небезпека чатувала на Суботика, коли він виконував недолугі бажання пана Пальца.
9. Ім'я друга Мартіна Пляшкера, який допомагав йому визволяти Суботика від пана Пальца.

Відповіді на кросворд

По горизонталі:	По вертикалі:
1. Субота	1. Робінзон
2. Вівторакус	2. Універмаг
3. Віршування	3. Автомобіль
4. Моркван	4. Горище
5. Кулес	5. Цятки
6. Пальц	6. Острів
7. Буцім	7. Китобус
8. Пляшкер	8. Зменшення
9. Мартін	9. Роланд

...>

ТЕСТ ЗА ЗМІСТОМ ПОВІСТІ

«Машина для здійснення бажань,
або Суботик повертається в суботу»

1. Чого найбільше всього чекав пан Пляшкер після зникнення Суботика?

- вівторка
- приходу гостей
- повернення Суботика
- розмови з пані Моркван

2. Що робив пан Пляшкер для того, щоб повернути Суботика?

- дивився щораз на годинник
- чекав гостей
- дотримувався послідовності дій у тижні
- розмовляв з паном Вівторакусом

3. Скільки часу чекав пан Пляшкер на повернення Суботика?

- тиждень
- день
- місяць
- три тижні

3. Коли Суботик виконував бажання, то ...?

- ставав меншим за зростом
- на його обличчі зникали сині цятки
- ставав дорослішим
- товстішав

4. Який вчинок Суботика розгнівав офіціанта та відвідувачів ресторану «Вишукані страви»?

- згризений стілець
- поїдання карти страв (меню)
- нечемна поведінка у ресторані
- галас під час розмови з паном Пляшкером

5. Яку пораду постійно давав Суботик панові Пляшкеру?

- не бажати дурниць
- не бажати чогось для інших
- **точніше висловлювати свої бажання**
- радитись постійно із Суботиком

6. Що влаштував Суботик у понеділок у кімнаті свого татуса п. Пляшкера?

- святковий обід
- гру у шашки
- снігові замети
- **вогнище індіанця**

7. Що найперше замовив пан Пляшкер у машини для здійснення бажань?

- цятку для обличчя Суботика
- смачний обід
- багато грошей
- **водолазний блакитний костюм для Суботика**

8. Якого домашнього улюбленця стосувалося бажання пана Вівторакуса для машини для здійснення бажань?

- собаки
- мишки Кларці
- **папуги Кулеса**
- золотої рибки

9. Хто щоразу потерпав від витівок Суботика і «татуса» Пляшкера?

- пані Моркван
- **пан Амфібер**
- пан Вівторакус
- поліцейські

10. Яке романтичне бажання загадав пан Пляшкер у машини для здійснення бажань?

- відвідати Північний полюс
- опинитися на Південному березі
- отримати автомобіль
- **потрапити на безлюдний острів удвох із Суботиком**

11. Чому перегоріла машина для здійснення бажань?

- від невірних дій пана Пляшкера
- від невірних дій Суботика
- за бажанням пана Пляшкера
- **від перевантаження**

12. Як закінчилось налагодження машини для здійснення бажань?

- машина запрацювала краще
- машина перекручувала бажання
- машина згоріла
- **машина виконувала бажання, які їй були до вподоби**

13. Яке останнє цяткове бажання загадав пан Пляшкер?

- бажання, щоб крісло пана Пляшкера літало
- бажання мати стомаркову купюру
- бажання мати шапку
- **бажання, щоб Суботик залишився назавжди із паном Пляшкером**

14. Що для Суботика було головним у загадуванні бажань?

- **вміти правильно вибрати бажання**
- вірити у власні сили
- володіти машиною для здійснення бажань
- жити без мрій

...>.....

**«НЕМОЖЛИВО ПИСАТИ ДЛЯ ДІТЕЙ,
ЯКЩО НЕ ПОРИНАТИ У ВЛАСНЕ ДИТИНСТВО»**

Інформаційний бібліографічний список
для організаторів дитячого читання
до 80-річчя від дня народження німецького письменника-казкаря
Пауля Маара

Відповідальна за випуск: Гордієнко А.І.

Укладач Ільченко Л.М.

Літературний редактор Полісаєва В.Я.

Комп'ютерна верстка Ярчак Н.В.

Підписано до друку 19.10.2017 р.

Зам. № 16. Наклад 75 прим.

Видавець та виготовлювач

НБУ для дітей

вул. Я. Корчака, 60, м. Київ, 03190

Тел/факс. 400-65-87, тел. 400-05-01, 400-70-91

<http://www.chl.kiev.ua>

mail: library@chl.kiev.ua

НБУ для дітей
вул. Баумана, 60, м. Київ, 03190
Тел/факс. 400-65-87, тел. 400-05-01, 400-70-91
<http://www.chl.kiev.ua>
mail: library@chl.kiev.ua